

[Steen.]

gode Grunde og paa en rimelig Foranledning tilbagevist en Kritik mod Danmark af vor Samhandel med Sverige under de for os saa vanskelige Afsætningsforhold, en Kritik, med Hensyn til hvilken jeg har forstaaet, det ærede Medlem Hr. Christmas Møller baade ved denne Lejlighed og ved tidligere Lejligheder har givet Udtryk for, at han fandt den uberettiget. Og den højtærede Statsminister har samtidig benyttet Lejligheden til at understrege det, der for os er en Selvfølgelighed, at vi i Danmark maa indrette vort Forsvarsberedskab saaledes, som det er foreneligt med vore Forhold og vore Muligheder, og i denne Forbindelse har den højtærede Statsminister afvist Tanken om et nordisk Forsvarsforbund.

Dermed har den højtærede Statsminister efter vor Overbevisning givet et værdifuldt Bidrag til, at nordisk Samarbejde kan fremmes og styrkes netop derigennem, at det samler sig om de Opgaver, der ligger inden for Virkelighedens, inden for det muliges Grænser. Og i et saadant Arbejde vil vi fortsat yde vor gode Medvirkning, fordi vi føler, at her ligger ogsaa for os en af Tidens betydningsfulde Opgaver. Her ligger en af de Veje, ad hvilke vi kan værne og bevare og videre udvikle det fællesnordiske som vi baade værdsætter og paaskønner.

Hartvig Frisch: Der er nogle ganske enkelte Ting, jeg gerne vil føje til de Udtalelser, som det ærede Medlem Hr. Christmas Møller har fremsat, og som delvis støttede sig til Citater af en af mine Bøger. Der er en Ting, jeg her maa gøre opmærksom paa, som ikke helt vil være forstaaelig ud fra det oplæste, at der i Forordet til Bogen fra 1933 findes Citater af en Artikel, som stammer fra 1925. Jeg er nødt til at gøre opmærksom paa det, for den Artikel stammer fra en Tid — det var i „Socialisten“, den fremkom, det er Citater fra den, der er gaaet med ind i Stykket —, da der her i Norden var rejst et Spørgsmaal af Gunnar Gunnarsson om Nordens Enhed. Da det ærede Medlem Hr. Christmas Møller fremdrog et Citat vedrørende denne Sag, føler jeg mig foranlediget til at sige ganske faa Ord, fordi jeg personlig ved den Lejlighed med stor Styrke for mit Vedkommende støttede den Tanke, som Gunnarsson udkastede.

Det er min Opfattelse, at vi, naar vi ser paa Nordens Historie, har haft den Skæbne, at vi paa det Tidspunkt i Histo-

rien, da vi kunde samles, ødede alt for hinanden. Og paa det Tidspunkt efter Unions-tiden, da maaske andre Muligheder kunde rejse sig indadtil i Norden, var Vestmagterne, Holland og England, blevet saa stærke, at de kunde hindre det; de hindrede det i de skæbnesvangre Aar, der kom, den Gang Sverige havde Mulighed for at samle Norden; da hindrede Holland det. Efter Vestmagterne kom den Tid, da to nye Magter voksede frem i det baltiske Omraade, Rusland og Preussen, som fra 1721 har været afgjort dominerende i hele det baltiske Omraade, lige til et bestemt Tidspunkt, nemlig i 1918. Da indtraadte der den ejendommelige Situation, at hele Styrkeforholdet i det baltiske Omraade var ændret.

Det er min Opfattelse, at hvis de nordiske Stater den Gang havde kendt deres Skæbne ret, saa havde de i de Aar, da Forholdene ved Østersøen var saa ændrede, som de var, kunnet skabe — jeg vil ikke sige een Stat, men i hvert Fald en saadan Sammenslutning af Stater paa en saadan føderativ Basis, at det for Udlandet alligevel var blevet en Kendsgerning, at der var et Norden. Jeg skrev dengang, i 1925: Vi har en Frist, den er kort. Og dér nævnte jeg ogsaa dette med Statsmændene.

Denne Frist blev ikke benyttet. De Forhold i det baltiske Omraade, som jeg talte om i 1925, eksisterer ikke mere. Den nordiske Situation, vi har kendt før, med helt andre Styrkeforhold om Østersøen er atter en Kendsgerning. Der er derfor intet mærkeligt i, at man maa erkende, at den Frist, der var givet — og den var jo kort, kortere end man maaske den Gang havde drømt om —, den blev ikke benyttet af de nordiske Folk, og den Situation, vi nu staar over for, er derfor den, at vi i Norden maa erkende, at vor Styrke ligger i dette, som jeg nævnte før: Vor Fredsvilje, den Fredsvilje, vi har indbyrdes, mellem os, og som ubetinget anerkendes af Udlandet — Nordens Fredsvilje.

Derfor er det min Mening, at hvis man i en Agitation prøver at rejse det militære Spørgsmaal paa det Grundlag, som man fra konservativ Side har gjort det, rykker man dermed Spørgsmaalet om Nordens Samvirke i Fare, saa sker der netop det, som jeg nævnte før i mit Indlæg. Jeg tror derfor, at det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, som fremdrog disse Udtalelser, vil vel forstaa, at hvad jeg skrev i 1925, sigtede til en anden Situation, men hvad jeg skrev i 1933, sigter til Spørgsmaalet om de nordiske Staters Isolering, og jeg giver fuld Ret i,